

[Fundamentální omyly starých řeckých filosofů]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2001](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2001](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 9. 3. 2001

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 9. 3. 2001

[Fundamentální omyly starých řeckých filosofů]

Součástí myšlenkového dědictví po starých řeckých filosofech je bohužel také řada fundamentálních omylů. Tyto omyly byly sice významné a také ohromně produktivní, ale byly to omyly a je třeba je nejen rozpoznávat (a to není vůbec snadné, protože jsou prorostlé celými dějinami evropského myšlení), ale především krok po kroku „odsekávat“ či „odoperovávat“ z našeho současného myšlení, v němž jsou jen někdy zřejmé, ale svými kořeny či svým podhoubím jsou neobyčejně rezistentní a jsou obvykle jen velmi nesnadno likvidovatelné. Největším zatížením je ovšem odkaz eleatů. S tím laborovalo mnoho pozdějších filosofů. Tak třeba už v novoplatonismu najdeme filosofickou reinterpretaci knihovnického termínu Andronika z Rhodu; a na tuto interpretaci pak silně navázali myslitelé křesťanští, kteří ji vždy znovu oživovali a prohlubovali. Ovšem sama myšlenka, že za hranicí světa FYSIS je ještě jiný svět, světa „metafyzických“ skutečností, které nelze z fyzických ani odvodit, ani na ně převádět, ale které jsou „skutečnější“, „pravější“, významnější než ty „fysické“, by byla mohla vést správným směrem, kdyby Parmenidés nebyl myslitelem tak hlubokým a tak onsekventním, že snad nikdo nemohl v těch dobách (a dokonce ani v těch pozdějších, kde elejská myšlenka už byla stále víc nahlodávána starohebrejským enzymem) jeho myšlenku odolat a najít vhodné prostředky náležité rezistence. V důsledku toho byla oblast „metyfických“ skutečností umístěna prostorově nahoru, tj. META bylo nesprávně interpretováno jako HYPER, tedy v latinském překladu 'super'. Celá duchovní sféra tak byla učiněna souborem jakýchsi 'nad-jsoucí', super-entit. A právě tímto způsobem, touto cestou naprostá většina myslitelů pokračovala ve starém řeckém podcenění a pomíjení času a časovosti. A z toho důvodu bude asi vhodné přinejmenším dočasně používat nového pojmenování pro disciplínu, která se bude muset opět vymezovat proti Fysice v aristotelském smyslu, ale už ne tak, že po vzoru geometrie (matematiky) bude preferovat nehybnost a bezčasovost proti pohybu a dění (procesuálnosti), nýbrž která před procesem, jak zjevně probíhá, resp. 'pod ním' bude tematizovat to 'nejsoucí', tj. ještě nejsoucí, teprve budoucí, teprve přicházející – bez něhož by se nic nemohlo zpřítomňovat ve své zjevnosti.

(Praha, 010309-1.)